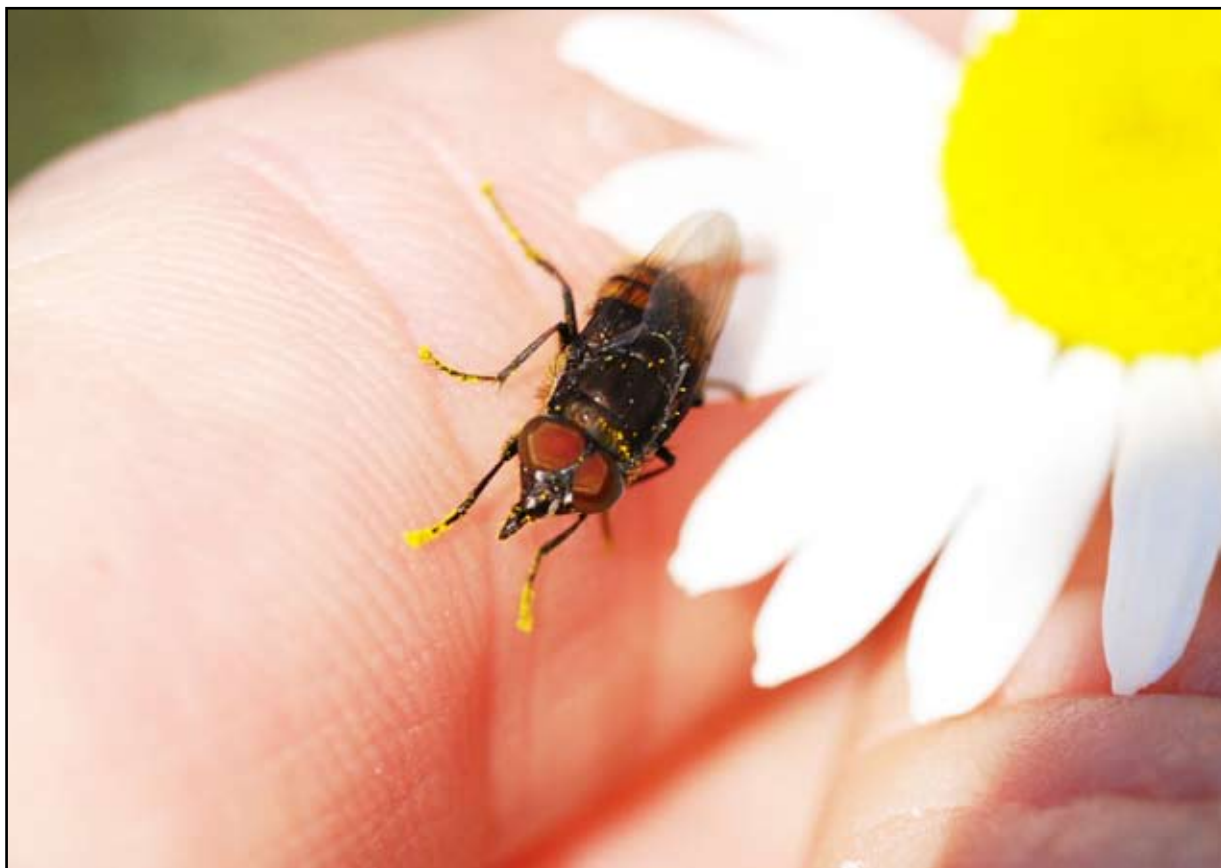

Staingylpen

1 • 2012

Sundregruppen

623 30 Burgsvik

E-post: info@sundrefagelstation.se

Hemsida: www.sundrefagelstation.se

Plusgiro: 45 97 36-5

Sundregruppen och Sundre fågelstation

Ringmärkningen i Sundre socken startades i Skoge 1976 av Per-Göran Bentz. Under en följd av år bedrevs den bara under våarna, men från 1981 även på hösten vid Hoburgen. Verksamheten fick där sedan alltmer standardiserade former och 1990 flyttades märkningen permanent till Hoburgen. Så har det sett ut sedan dess och ringmärkningen i Sundre har nu pågått i mer än 30 år.

Sundregruppen är vi som driver Sundre fågelstation och föreningen bildades 1986. Medlemsantalet består av ungefär 45 aktiva medlemmar och 80 stödmedlemmar. Medlemsavgiften är 300 kronor per år för aktiva medlemmar och 100 kronor för stödmedlemmar. Gåvor är naturligtvis varmt välkomna.

Utgivningen av infobladet Staingylpen har varit lite sporadiskt genom åren, ofta på grund av svårigheten att få ihop ett blandat och publikt innehåll. Intentionen är framledes att få ut ett sommarnummer och ett vinternummer. Bildmaterialet äger signaturen Sundregruppen (då underförstått, och anges ej) när fotografen inte är känd. Redaktör är Ola Wizén.

Styrelsen

Ordförande

Björn Lilja
Ulfsparrs väg 4
622 60 Visby
lilja.b@telia.com
0498-26 41 13

Ledamöter

Leo Larsson
Vänortsgatan 7
752 64 Uppsala
leo.larsson@gmail.com
070-972 37 72

Vice ordförande

Ola Wizén
Furugatan 34
621 44 Visby
ola.wizen@telia.com
0498-27 84 34

Per Smitterberg
Irisdalsgatan 10
621 42 Visby
per.smitterberg@telia.com

Sekreterare

Tord Jeppsson
Krukmakargatan 63, lgh. 0036
117 41 Stockholm
tord.jeppsson@bredband.net
08-668 62 27

Åsa Steinholtz
Vänortsgatan 7
752 64 Uppsala
asa.steinholtz@gmail.com
018-50 14 75

Kassör

Tommy Lindberg
Vallgatan 22, lgh. 1303
371 30 Karlskrona
tommyleelow@hotmail.com
073-543 60 13

FOTO: HANS BISTER

Omslagsfoto: Robert Kavhed
Flugan *Stomorphina lunata* som saknar svenskt namn

Sundregruppen
623 30 Burgsvik
E-post: info@sundrefagelstation.se
Hemsida: www.sundrefagelstation.se
Plusgiro: 45 97 36-5

Innehåll

1 · 2012

Höstsäsongen 2011	4
Islommar i Sundre	9
Historien om spyflugan <i>Stomorhina lunata</i>	13
Föreningsinformation	15
Staingylpen och hemsidan	16

FOTO: OLA WIZÉN

Gänget som skötte bemanningen första septemberveckan. Från vänster: Ola Wizén och Lofa Jiveskog, Gotland respektive fastlandet, Anna Henestroza Vilaró och Aïda López från Spanien.

Höstsäsongen 2011

En honfärgad bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera* ringmärkt den sista juli.

Leo Larsson & Åsa Steinholtz

Under höstsäsongen 2011 ringmärktes vid Sundre fågelstation 2444 fåglar av 53 arter i den standardiserade ringmärkningsverksamheten, som pågår under perioden 25 juli – 15 september och från gryningen fram till klockan 12 på dagen. Därtill kommer 60 fåglar som märktes den 24 juli eller senare på dagen, vilket ger sammanlagt 2504 fåglar i Sundregruppens regi denna höst. Det genomsnittliga märkantalet för den standardiserade höstsäsongen tio år tillbaka är 2903. Årets siffra är alltså något låg, men utslaget på antal märkdagar visar siffrorna att det inte varit någon större brist på fåglar, då hela tolv dagar ställdes in med anledning av regn eller kraftiga vindar. Under föregående tioårsperiod har antalet ringmärkningsdagar under hösten aldrig varit lägre.

Under sommaren rörde sig mycket bändelkorsnäbbar över i stort sett hela landet. Sundre blev inget undantag och stationens första ringmärkta bändel, en ungfågel, fastnade i ett av näten på Rogers Mellroths första dag den 31 juli. Redan 3 augusti kom stationens andra individ av arten, då Roger fick ringmärka en utfärgad, hallonröd hane.

Till höjdpunkterna bland märkarterna bör också nämnas lundsångare, som inte alls hör till vanligheterna under hösten. Hela fyra stycken märktes totalt under höstsäsongen 2011, vilket bör ställas i proportion till att det sedan 1990 endast finns fyra höstmärkta lundsångare

tidigare i registret. Dessutom fångades den sista av årets lundsångare så sent som 12 september, vilket skulle bli säsongens sista verksamhetsdag.

Den 12 augusti märktes en ortolansparv vilket är ganska märkvärdigt. Endast nio ortolansparvar har tidigare märkts vid Hoburgen (våren inkluderad). Mellan 1993 och 2001 var arten i det närmaste årlig i fångstnäten, men efter det har den endast märkts vart 5:e år (2006 och 2011). Den omdiskuterade minskningen av denna art skulle man alltså kunna ana även genom våra ringmärkningsdata.

Vädret

Under juliveckan orsakade regnet en inställd dag. I övrigt var det mestadels klart till halvklart och svaga vindar från nordsektorn. Drygt en vecka in i augusti förflöt under vindmässigt måttliga omständigheter, men runt 10 augusti blåste det upp ordentligt från väst och i kombination med regn blev två på varandra följande dagar inställda. Nästkommande två veckor avbröts av en regndag, i övrigt karaktäriserades perioden av svaga till måttliga vindar från sydsektorn. Månadens sista dagar blev dock ruskiga med friska till hårda vindar, regn och åska, så att ytterligare tre märkdagar uteblev. De två septemberveckorna kännetecknades av hårda västvindar, vilket gjorde att fem av dagarna fick ställas in och näten plockades ihop i vinden den 15 september.

Skönt att pusta ut när veckan gått utan missöden. Inte konstigt då att höstens andra veckolag såg så här avslappnat ut.

Sylviasångare

I våras förfasades vi över låga märksiffror för de flesta sylviaarterna. Vi påpekade då att trädgårdssångare våren 2006 hade ett bottenår med 30 följt av toppsiffran 439 på hösten. Årets vårsiffra 24 var ännu lägre, så vad skulle höstsäsongen frambringa i år? Det visade sig att trädgårdssångaren interiktigt levde upp till förväntningarna denna gång. Däremot har ärtsångare glädjande nog gjort ett språng från vårens 92 (genomsnittet för de föregående tio åren var 199) till 358 på hösten.

Flugsnappare

Grå flugsnappare hade en svag vårsång men ligger under hösten en bit över genomsnittet för de föregående tio åren. Halsbandsflugsnappare fortsätter att öka, medan det för svartvit flugsnappare blev en halvering mot förra årets siffra.

Övrigt i nät

Förra hösten slog grönsångare rekord i antal ringmärkta på hösten, 118. I år blev det inte mycket sämre, då 115

Tabell 1. Antal ringmärkta sylviasångare.

Art	2011	Medel 2001 – 2010	2010	2009	2008	2007	2006
Höksångare	16	17	21	27	7	5	17
Ärtsångare	358	261	263	274	368	173	306
Törnsångare	212	233	169	177	218	177	303
Trädgårdssångare	163	241	348	78	261	260	439
Svarthätta	91	71	118	81	71	76	68

Tabell 2. Antal ringmärkta flugsnappare.

Art	2011	Medel 2001 – 2010	2010	2009	2008	2007	2006
Grå flugsnappare	75	62	81	54	98	61	81
Mindre flugsnappare	1	1	5	1	1	0	0
Halsbandsflugsnappare	56	23	39	32	11	30	31
Svartvit flugsnappare	143	180	314	41	223	123	361

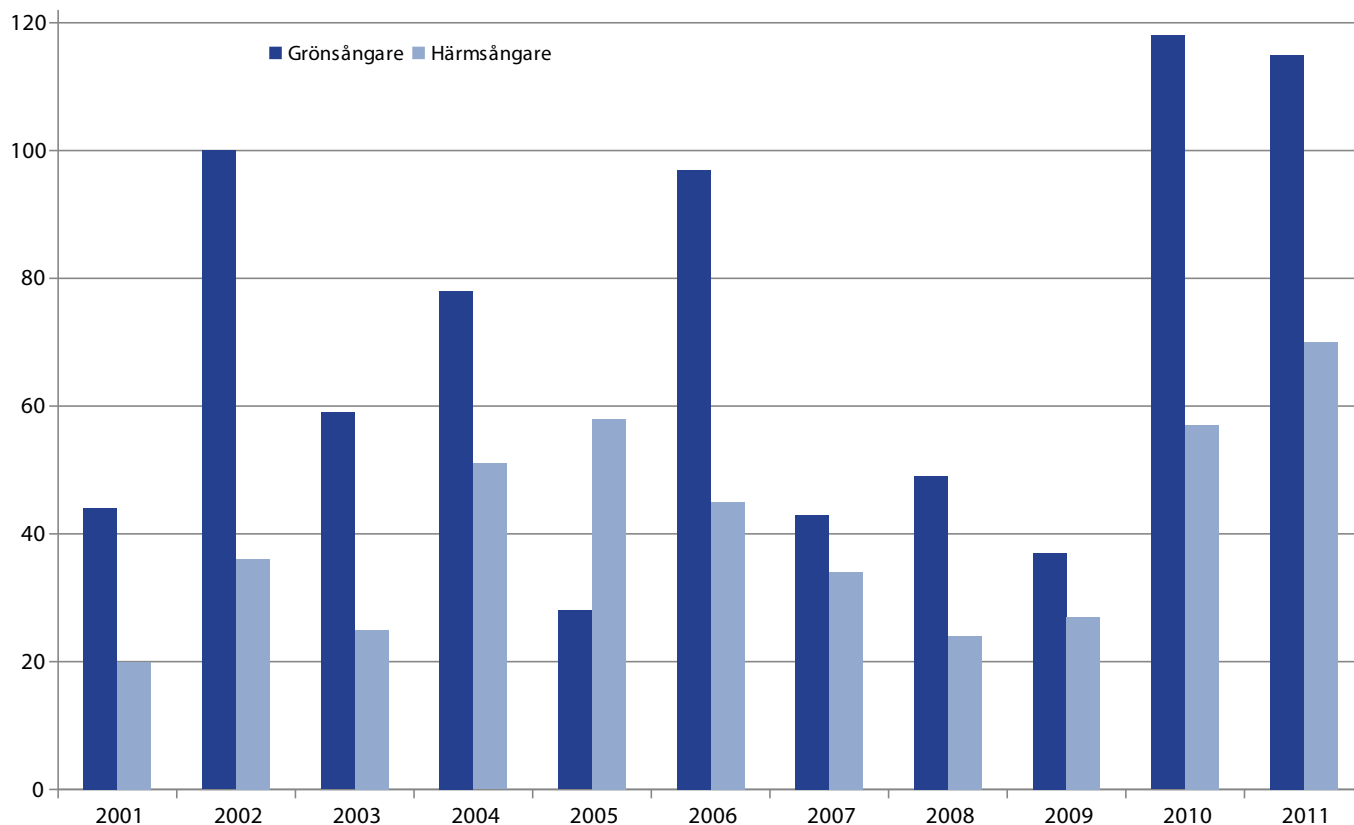

Diagram 1. Fångstfördelningen av grönsångare och härmsångare under åren 2001 – 2011.

grönsångare fick ring. Även härmsångare tycks gå framåt. Ett uppsving förra året följdes i år av rekordmånga, 70 märkta. Utvecklingen för dessa båda arter återfinnes i Diagram 1 ovan.

Två mindre hackspettar ringmärktes under hösten, med fyra dagars mellanrum i mitten av augusti. Både Fredrik L och Bimbi fick äran att lägga mindre hack till protokollen. Arten har de föregående tio höstarna endast fyra registrerade individer. Gråsparv fastnar inte heller så ofta i näten, men denna höst hade Jens turen 26 juli. Det var även Jens som drabbades av årets starinvasion, med som mest 27 märkta under en dag. Totalt blev 71 starar märkta under säsongen.

Lundsångaren *Phylloscopus trochiloides* som märktes vid säsongstarten den 25 juli.

Tabell 3. Tio höstarter åren 2006 – 2011.

Art	2011	Medel 2001 – 2010	2010	2009	2008	2007	2006
Trädpiplärka	37	46	61	37	56	52	34
Näktergal	25	28	21	15	14	19	57
Buskskvätta	7	8	4	7	5	7	15
Stenskvätta	7	11	7	10	8	10	12
Sävsångare	2	13	7	4	27	9	15
Härmsångare	70	38	57	27	24	34	45
Grönsångare	115	65	118	37	49	43	97
Lövsångare	640	827	590	501	706	569	874
Törnskata	41	50	24	18	54	68	106
Rosenfink	3	8	4	5	2	2	3

Det finns alltid nåt att fixa med, till exempel infotavlan.

Einar Johansson kör boden till vinterparkeringen vid Ottes den 20 september. Det kändes rent av högtidligt.

Fältobservationer

Den örnråk som upptäcktes vid Labans kvarnar 31 juli hittade till Muskmyr redan dagen efter. Sedan dess har en avsevärd andel av Sveriges skådare sett till att den rapporterats på Artportalen i stort sett dagligen under flera månaders tid. I månadskiftet augusti/september sågs en 1K stäpphök på flera platser i Sundre och under perioden 11-15 september observerades även en 2K hona stäpphök. En korttälärka kunde beskådas på Barshageudd 10-11 augusti.

Den 14 september såg Per, som trotsade blåsten vid Hoburgsklippan, två lunnefåglar och två tretåiga måsar (1 ad + 1 1K) sträcka förbi. Minst en 1K medelhavstrut och flera kaspiska trutar observerades på rivet under hösten. Gösta såg 1 augusti en turturduva norr om Ottes. 18-20 augusti sågs brun glada av bl a Charley och 8-9 september av Ola med flera. Fjällpipare dök upp av och till på Alvret/Muskmyr under perioden 25/8 – 4/9.

Leo Larsson
Vänortsgatan 7
752 64 Uppsala
leo.larsson@gmail.com

Åsa Steinholtz
Vänortsgatan 7
752 64 Uppsala
asa.steinholtz@gmail.com

Slutord/Tack

Robin Pranter och Johan Bergquist tillbringade höstsäsongens första tre veckor i Sundre och den sista av denna fick de sällskap av Daniel Hedenbo. Fredrik hade med sig Jon Hessman under sin vecka, Koffe och Sara lockade med sig Meit Öberg till sin märkperiod och Aïda kom tillbaka till Sundre och hade med sig Anna Henestrosa Vilaró. Vi hälsar Robin, Johan, Daniel, Jon, Meit och Anna varmt välkomna till Sundregruppen! Sammanlagt har 22 personer deltagit i ringmärkningsarbetet under hösten. Ett stort tack till alla verksamma som med sin arbetsinsats sett till att höstsäsongen 2011 kunde genomföras på ett bra sätt.

Sundregruppen vill även passa på att tacka Gösta Reiland och Marie Ståhlberg, vars gårdshus vi hyrt, med den fantastiska utsikten över Skoge. Einar Johansson och Sune Jacobsson tackas för sin hjälp med det praktiska kring vår verksamhet. Keges Grosshandel AB tackas för generöst bidrag av matvaror.

Gamla hannen bändelkorsnäbb
Loxia leucoptera som fångades den tredje augusti.

Tabell 4. Totala höstmärkningen 2011.

Art	Standard			Summa	Övrig	Total	Medel 2001-2010
	Juli	Augusti	September				
Göktyta		2	2	4		4	5
Mindre hackspett		2		2		2	0
Ladusvala		2		2		2	1
Trädpiplärka	1	27	9	37		37	46
Gulärta		1		1		1	1
Sädesärta	1	2		3		3	2
Järnsparv			8	8		8	11
Rödhake	1	8	43	52		52	253
Näktergal	5	19	1	25		25	28
Blåhake			1	1		1	3
Rödstjört	1	15	41	57		57	85
Buskskvätta		7		7		7	8
Stenskvätta	3	1	3	7	2	9	11
Koltrast		2	1	3	1	4	19
Björkrast	1	1		2		2	7
Taltrast	1	7	6	14		14	36
Rödvingetrast		2		2		2	2
Gräshoppsångare		6	1	7		7	5
Sävsångare		2		2		2	13
Kärrsångare		2	1	3		3	4
Rörsångare		1		1		1	6
Härmsångare	14	53	3	70	2	72	38
Höksångare		16		16		16	17
Ärtsångare	41	292	25	358	7	365	261
Törnsångare	27	166	19	212	3	215	233
Trädgårdssångare	2	133	28	163		163	241
Svarthätta	2	34	55	91		91	71
Lundsångare	2	1	1	4		4	0
Grönsångare	29	85	1	115		115	65
Gransångare	2	1	1	4		4	1
Lövsångare	114	416	110	640	25	665	827
Kungsfågel		1	17	18		18	77
Grå flugsnappare	4	43	28	75		75	62
Mindre flugsnappare		1		1		1	1
Halsbandsflugsnappare	3	51	2	56		56	23
Svartvit flugsnappare	2	127	14	143		143	180
Svartmes			10	10		10	50
Blåmes	5	7	2	14	6	20	11
Talgoxe	3	17	4	24	12	36	21
Trädkrypare		1		1		1	2
Törnskata	2	34	5	41		41	50
Stare	59	12		71		71	27
Gråsparv	1			1		1	0
Pilfink		4		4		4	0
Bofink	1	3	3	7		7	5
Grönfink	1	12	4	17		17	11
Grönsiska		1		1		1	2
Hämpling	4	3		7	1	8	12
Bändelkorsnäbb	1	1		2		2	0
Rosenfink	1	2		3		3	8
Stenknäck	1			1		1	0
Gulsparv	16	8	9	33	1	34	37
Ortolansparv		1		1		1	0
Totalt	351	1635	458	2444	60	2504	2903

Islommar i Sundre

– lite historik och fakta

TEXT & FOTO Per Smitterberg

Det finns många fågelarter som har en speciell koppling till Sundre. Det kan vara unika ensamfynd av nya arter för Gotland eller sådana man kan se i stora mängder under vissa perioder. Alla sätter dem sig i minnet på olika sätt vare sig det är praktejdrar, stäpphökar eller rödstrupiga sångare. Som ”gammal” gotländsk skådare och med närmare 40 års bagage av Sundreskådning tänkte jag teckna en personlig bild av två mäktiga arter, nämligen vitnäbbad och svartnäbbad islom.

Båda arterna är arktiska i sina val av häckområden. Den vitnäbbade har sin utbredning från Novaja Zemlja i västra Sibirien, sedan österut längs den ryska ishavskusten och vidare över Berings sund till nordliga Alaska och Kanada. Det har ibland förekommit rykten om häckningar längst upp i Skandinavien (Norge) men dessa har aldrig kunnat beläggas. Den lite ”mindre” kusinen häckar som närmast uppe på Island men har sitt huvudsakliga häckområde i Kanada och Alaska. Island verkar för övrigt vara en liten språngbräda för vissa nearktiska arter som skjutit

fram sina positioner dit. Förutom den svartnäbbade islommen häckar även strömand och islandsknipa på ön. På engelska heter knipan för övrigt Barrows Goldeneye, vilket härleder till ett område i nordligaste Kanada! Men denna notis skall ägnas åt de båda lommarna, så låt oss dyka ner bland alla fakta jag rotat fram.

Uppträdande i Östersjön och Sundre

Båda arterna har ökat sitt uppträdande i vårt område under de senaste 20 åren. Vad det beror på är förstås svårt att veta säkert. Det kan vara en faktisk ökning av populationen eller ändrade flyttvanor, men likaväl ändrade villkor för skådarna! Med det sista påståendet syftar jag på de senare decenniernas ökande kunskap genom en växande flod av bra bestämningslitteratur, både artiklar och böcker, samt ett tydligt ökat intresse för fågelskådning. Med hänvisning till denna åsikt kan man ju lägga publiceringsdatumen för några klassiska böcker. Boken *Lommar* (Jonsson & Tysse) kom ut som VF-supplement 1992 och fälthandboken

Sällsynta fåglar över rara fynd i Europa (Alström, Colston & Lewington) kom ut på svenska samma år! Båda dessa, men förstås främst den första, behandlar familjen lommar ur många nya vinklar och med dittills många okända detaljer gällande fältbestämningen. Man kan tycka att en vitnäbbad islom i adult sommardräkt som passerar Hoburgsklippan inte är något att fundera över, vilket det oftast inte heller blir, men en ungfågel eller subadult i någon övergångsdräkt som passerar några kilometer ut i solglitter eller blåst kan få den mest erfarne att rynka på ögonbrynen. Läger vi sen till den svartnäbbade, som i storlek ligger närmare en storlom, ökar risken för bestämningsproblem som kan sluta med ”artbestämning osäker”. Med detta sagt tror jag definitivt att en stor del av orsaken till den stegrande fyndbilden är ett resultat av ökad kunskap hos observatören.

Båda arterna har, numera åtminstone, ett regelbundet uppträdande både vår och höst vid sina förflyttningar genom Östersjön. Vissa individer kan dessutom bli kvar inom ett område en längre tid, en del har till och med översomrat och (troligen) genomfört partiella ruggningar. I Sundre var det den vitnäbbade som hittades först, nämligen en individ som sågs vid Hoburgen den 19 maj 1978. Det skulle dröja ytterligare drygt tio år innan den svartnäbbade sågs första gången, nämligen en adult fågel vid Hoburgen den 15 oktober 1988. Fram till och med 2010 har det setts 101 vitnäbbade och 30 svartnäbbade islommar i socknen. Fyndbilden för de

båda arterna med en månadsfördelning av samtliga observationer kan ses i diagram 1 nedan. Som synes har den vitnäbbade observerats under årets samtliga månader, medan kusinen saknas i februari, mars och augusti. För den som läser siffrorna noga kan en skillnad mellan ovanstående totalsummor och de som ses i diagrammet hittas. Det härrör från några långstannande vitnäbbade islommar, där alltså samma individer figurerar under flera månader. Jag har valt att visa detta för att få fram den totala fördelningen över årets månader.

Ganska naturligt är en majoritet av fynden (gällande båda arterna) från områdena längst i sydväst nämligen Rivet och Hoburgsklippan. Som jag ser det finns det två orsaker till detta. Det är sydvästudden på ön vilket leder fåglarna förbi både norrut och söderut, men en lika viktig anledning är att det troligen är en av de mest välbevakade platserna årets flesta månader. Dessutom har ju Sundregruppen bevakning under alla lomarternas viktigaste sträckperioder. Det finns även många fynd av rastande individer från dessa lokaler, vilket också är favoritjaktmark för stor- och smålom. Den västra sidan, från Rivet och hela vägen upp i Vamlingbo, har även en ganska tydlig pallkant som följer kusten några 100 meter ut från stranden. Längs denna undervattensklippa samlas troligen stim med fisk som lommarna kan leta upp. Det kanske är förklaringen till varför hela denna kuststräcka hyser rejäla antal med lommar, dock med de svenska lommarna i majoritet förstås.

Vitnäbbad & svartnäbbad islom i Sundre

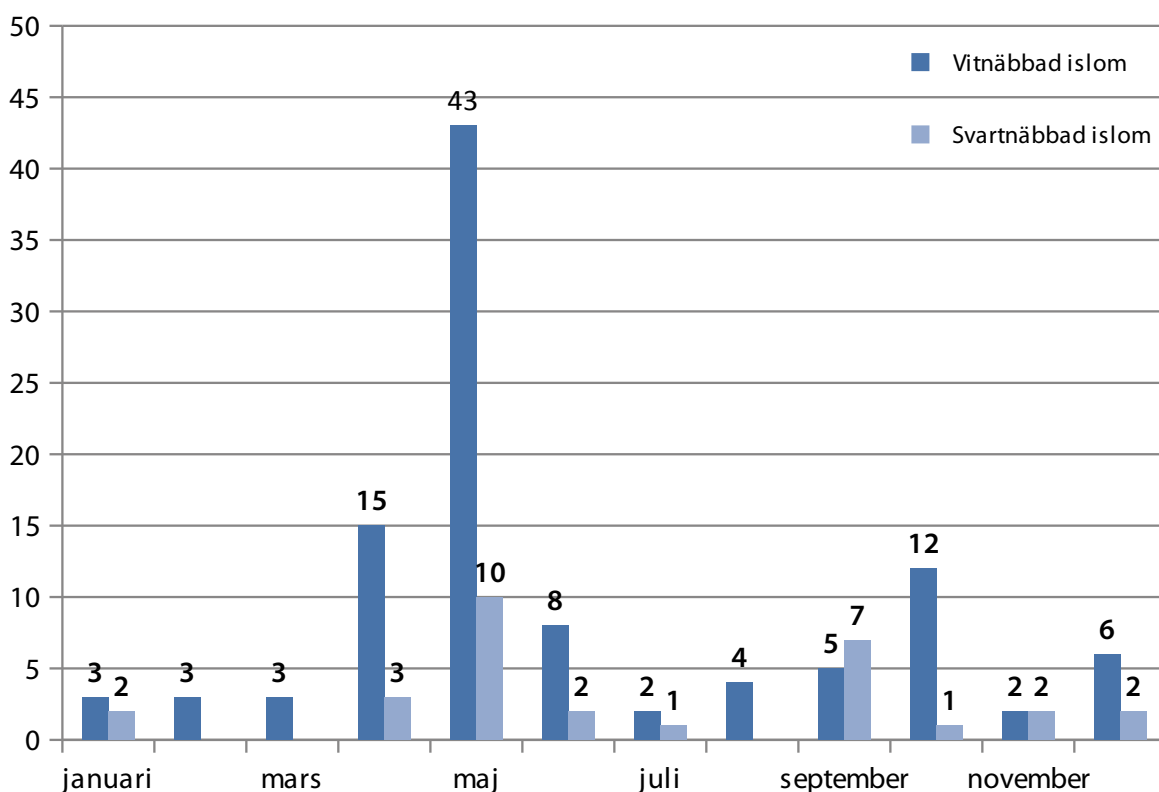

Diagram 1. Månadsfördelningen hos de båda islomsarterna i Sundre under åren 1978 – 2010.

Analys av siffrorna

Utan att ”dyka ner för djupt” bland siffrorna vill jag visa på en del av vad man kan utläsa. Om vi börjar med den vitnäbbade så är den med sina 101 observerade individer drygt tre gånger så vanlig som sin kusin. Man kan se tre månader där den har flest fynd i socknen nämligen april (15), maj (43) och oktober (12)(diagram 1). Efter dessa toppmånader kommer, ganska naturligt, juni (8) och september (5) men även december sticker upp med 6 fynd. De första härrör säkerligen till sträckrörelserna medan decemberfynden troligen är övervintrande individer i Östersjön.

Siffrorna för den svartnäbbade visar ett liknande mönster i fyndbilden där man kan utläsa resultatet av flyttningmönstret runt ön. Dock finns bara två tydliga ”toppar” nämligen maj (10) och september (7). Man skall då komma ihåg att det är först på senare tid som den börjat observeras mera regelbundet i Östersjön om man jämför med den vitnäbbade som har en betydligt längre och fylligare fyndhistoria.

Jag har även roat mig med att ta fram fördelningen på fynden i relation till deras rapporterade ålder (diagram 2). Då skall det direkt påpekas att främst den vitnäbbade har ett rejält lager med ”obestämd ålder” i sin fyndbild

(26 jämfört med 5). Det kan förstås ha flera orsaker, svåra observationsförhållanden där endast arttillhörighet kunnat bestämmas t.ex. Men jag har också valt att till denna kategori föra alla individer som rapporterats som ”K+” eller bara ”ex.”. De tydligaste skillnaderna mellan de två arternas åldersfördelning bland fynden visar på några spännande saker.

Om vi börjar med de obestämda tycks det vara svårare att åldersbestämma den vitnäbbade (26 vitnäbbade mot 5 svartnäbbade) och siffrorna är heller inte procentuellt jämförbara kontra antalet individer av varje art, men det hela kan förstås vara en tillfällighet (även om jag inte riktigt tror på sådana när det gäller fåglar). De adulta fåglarna visar å andra sidan en förskjutning åt andra hållet (om man jämför antalet individer av varje art). Då kan man undra om detta visar på en sanning att det finns procentuellt fler adulta svartnäbbade islommar i Östersjön, eller färre adulta vitnäbbade! Frågorna hopar sig som du märker och det ger anledning att samla ihop än mer fakta. När vi kryper neråt i åldrarna går bilden åt två håll. De sammanlagt tre individer med 3K-fåglar (2 vitnäbbade och 1 svartnäbbad) talar kanske om att just den ålderskategorin väldigt sällan passerar och uppehåller

Åldersfördelning av samtliga islommar i Sundre

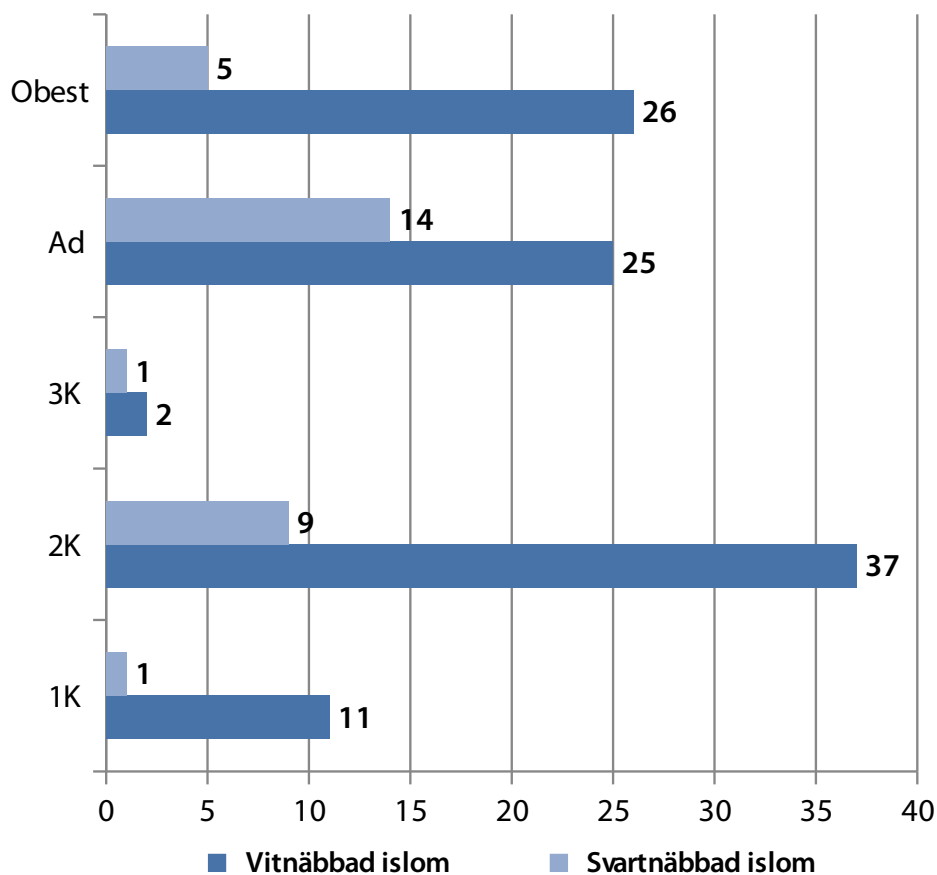

Diagram 2.
Åldersfördelningen hos islommar i Sundre under åren 1978 – 2010.

Rastande 2K vitnäbbad islom *Gavia adamsii* fotograferad vid Lickershamn 9 maj 2011. Tyvärr inte i Sundre men sevärd ändå. Det är denna individ som figurerar i bild på samtliga håll i artikeln.

sig runt ön. Det bör bli en rimlig slutsats, åtminstone om man ser på den procentuella fördelningen när det gäller vitnäbbade fåglar. När vi kommer till 2K-fåglarna är antalet individer ganska procentuellt fördelade mellan arterna i förhållande till antalet sedda (37 respektive 9), men sen blir det åter lite konstigt när vi kommer till 1K-fåglarna. Här har det setts 11 vitnäbbade men endast 1 svartnäbbad! Denna sista siffra tror jag helt enkelt visar på var vi befinner oss i förhållande till de respektive arternas huvudsakliga häckområden. När man lägger fram den kartbilden är det ganska naturligt att fynden med 1K-fåglar (årsungar) bör följa denna bild.

länge, vilket bara sporrar till mer sökande och finande av spännande svar. För dig som blivit nyfiken kommer det snart även en artikel i tidskriften Bläcku, där jag tecknar fyndbilden för de båda arterna över hela Gotland.

Per Smitterberg
Irisdalsgatan 10
621 42 Visby
per.smitterberg@telia.com

Slutord

Som jag nämnde i början dröjde det ganska länge innan kunskapen om säker fältbestämning av dessa kusiner blev mer känd. Det tror jag som sagt är en, kanske inte helt obetydlig, orsak till arternas fyndbild i vårt område. Sen kan man förstås inte helt utesluta förändringar i de båda arternas utbredning och/eller populationsutveckling. Men om det sista har jag tyvärr för lite kunskap, än så

HISTORIEN OM SPYFLUGAN

Stomorbina lunata

TEXT & FOTO Robert Kavhed

Helgen 9-10 oktober 2011 kallade styrelsen i SG på oss övriga i föreningen att närvara vid Holmhällar för samkväm då även ett styrelsemöte skulle gå av stapeln. En god helg där bland annat den kvarstannande örnvråken fint visade upp sig.

Målarter för helgen var taiga- och kungsfågelsångare vilka hade setts helgen innan på Gotland. Men jag hoppades även på utrymme för mitt nyvunna intresse för att fotografera blomflugor. I samband med att jag läste boken *Flugfällan* av Fredrik Sjöberg för några år sedan. Efter att Nationalnyckelns *Tvåvingar: Blomflugor band 1 & 2* kommit ut intresserade jag mig för dem. Från i år 2011 blev det mycket fotograferande i Hälsingland och på Gotland. I samband med att jag sänkte blicken och började stå vid olika blombestånd (nära och kära skakar på huvudet)

öppnades en ny värld. Då denna värld var/är helt ny fotar jag allt. Exempelvis fotade jag i somras vad jag först trodde var en stekel och lade undan i en "stekelmapp" i datorn. Någon månad senare tittade jag igenom denna mapp och såg då att det var en griffelblomfluga *Ceriana conopsoides* vilken är ovanlig i Hälsingland.

Den 10/10 blåste det rätt bra nere i Sundre och jag hittade en läkant med blommande prästkragar, tistlar och annat i en södersluttning vid parkeringsplatsen, där vägen ner till Barshageudd börjar. Det vill säga ena hörnet på Göstas och Maries tomt. Där fanns några arter blomflugor som gick att få bra bilder på.

Jag hittade relativt omgående en fluga som jag först tog för en blomfluga och lyckades fotografera. Förstod dock snart att det inte var en *Syrphidae* men då den var så säregen ville jag få till en bra bild. Jag följde

efter den en stund innan andra flugor tog över intresset.

Tillbaka vid Holmhällar visade jag bilden bland annat för Tommy som även han reagerade på att flugan var väldigt blomflugelik.

Väl hemma igen blev jag efter en tid nyfiken på vilken fluga det kunde vara, eftersom jag inte hittade den via Artportalens bilder. Jag lade 26/10 upp en bild av flugan på Diptera.info (en internationell flugsite) och relativt omgående, 27/10, konstaterade administratören bakom forumet Paul Beuk att det var en *Stomorbina lunata* på bilderna. Dock sade det inte mig mycket men jag började undra över fyndet när jag via internet läste att flugan var beroende av avföring från *afrikanska kor*!?!

Jag lade sedan upp bild på Artportalen bland *Övriga flugor*. När jag förtydligade med namnet *Stomorbina lunata* svarade en Marcus

Rehnberg att den antagligen inte tidigare var konstaterad i Sverige. Så därefter tog jag kontakt med Lennart Carlsson på Artportalen som vidareförmedlade det till Jan Edelsjö på Artdatabanken. Sedan ledde det ena till det andra! Efter en kortare tid hörde entomolog Ingemar Struwe av sig. Han har flugor som specialitet och sitter i Artdatabankens expertkommitté för tvåvingar. Han är också ansvarig för den svenska fluglistan, den som ligger till grund för Dyntaxa (Svensk taxonomisk databas) och Artportalen.

Ingemar Struwe uttryckte stor entusiasm inför upptäckten av *Stomorhina lunata* i Sundre och refererade ett brev från ”tvåvingekommitténs superexpert på den aktuella familjen *Calliphoridae*, spyflugor”, Roger Engelmark. Roger kunde utifrån bilderna från Sundre konstatera att de stämde väl överens med hans egna infångade exemplar (i och för sig från utlandet). Därmed ansågs observationen vara säkrad.

Det som är otroligt intressant med denna fluga är att arten är en känd migrant med förekomst i alla biogeografiska regioner utom den australiska och den neotropiska;

i Nearktis dock endast på Bermudas. I Europa är observationerna ojämnt fördelade men tyngdpunkten är sydlig. Flugan är funnen närmast oss i Polen, Holland, Frankrike, Belgien, England samt i Finland! Det aktuella fyndet på Gotlands veritabla sydspets får väl därmed också betraktas som tillfälligt.

Fyndet är intressant på flera sätt. Flugan är parasitoid/predator på äggpaket av vandringsgräshoppor *Locusta migratoria* (inte afrikanska kor!) och sensommaren-hösten 2010 skedde en omfattande inflygning av vandringsgräshoppor i Sverige, särskilt i de östra delarna. Se gärna vidare i Artportalen.

Då flugan inte anses kunna fortplanta sig i norra Europa kan man spekulera kring hur flugan kunnat ta sig till Sundre! Kan fyndet vara kopplat till invasionen av vandringsgräshoppor eller har den migrerat till Gotland på egen hand? Det som gör det extra spännande blir när man tittar närmare på den finska observationen. Det visar sig nämligen att det rör sig om ett enda finskt fynd i Botaniska trädgården i Helsingfors 1844! När man kollar vandringsgräshopporernas nordiska historia blir det riktigt spännande: det visar sig att vandringsgräshopporerna

år 1843 gjorde en liknande invasion över Norden som den vi hade 2010! Så fynden 1844 och 2011 är på så sätt paralleller!

Vid senare kommunikation med Ingemar Struwe har han hittat ytterligare tre fynd från Danmark. Han fann uppgifterna via databasen Danmarks Fugle og Natur, Danmarks Artsportal www.fugleognatur.dk. Två av fynden gjordes år 2011, i oktober och november.

Så spekulationerna går vidare! Är flugorna influgna under obs-året eller faktiskt influgna med gräshopporerna året innan – och kläckta i Norden sommaren därpå? Det anses ju att flugan inte kan reproducera sig här uppe i nord men...

Alternativa (och kanske första-handstolkningar) är att det rör sig om väder- och klimatberoende uppdykanden...

Men spännande är det!!!

Så avslutningsvis kan bara konstateras att drömmen om att få upptäcka en ny fågelart för Sverige sket sig, det blev en spyfluga istället!

Robert Kavhed
Lugntorpsvägen 24
129 44 Hägersten
kavhed@telia.com

Föreningsinformation

Kallelse till årsmöteshelg 2012

Härmed kallas alla i föreningen Sundregruppen till att medverka vid årsmöteshelg och årsmöte. Start lördag 24/3 klockan 16:00 vid Holmhällar, Gotland.

Helgen fredag 23/3 till söndag 25/3, håller vi till vid Holmhällar och alla, såväl aktiva som stödjande medlemmar är välkomna. Endast aktiva medlemmar har dock rösträtt vid årsmötesförhandlingarna. Boendet kommer att kosta 140 kr/natt + eventuella matkostnader.

Anmälan senast 15 februari till Björn Lilja. I första hand via e-post lilja.b@telia.com, annars på telefon 0498-26 41 13.

Dagordning och helgprogram kommer att finnas på hemsidan senast fyra veckor innan.

Fortsättning Sundregruppens ekonomi

I somras beskrev här kassör Tommy Lindberg utförligt om föreningens dåliga ekonomi i dystra ordalag. Efter årets slut berättar han att antalet stödmedlemmar kunde summeras som rekordhögt, hela 81 stycken! Våldigt glädjande.

Men samtidigt har Tommy tvingats konstatera att antalet aktiva medlemmar i stället blivit något färre, 46 stycken.

Redaktören

Personalbokning

Vårsäsongen börjar den 22-23 april och pågår åtminstone fram till 8 juni. För att anmäla sig som ringmärkare eller assistent skickas e-post till bokningsadressen nedan. Helst vill vi att ni bokar in er hela veckor, dvs (lördag) söndag-lördag (söndag).

Se bokningskalendern som finns lättåtkomligt på vår hemsida under fliken *Bokning*. Där kan du överskådligt följa det aktuella bokningsläget.

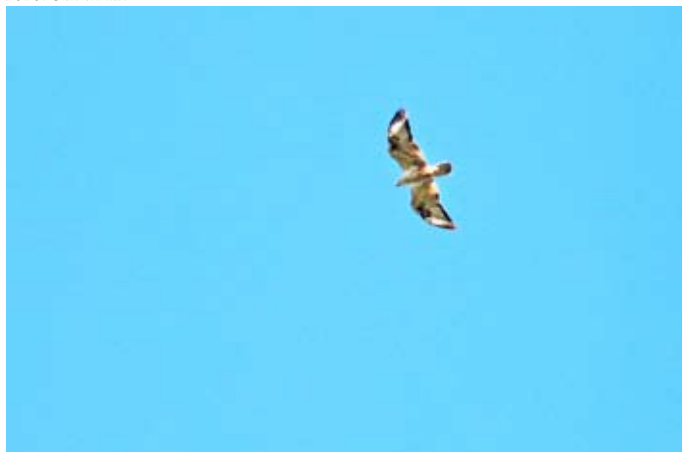
Det går självklart bra med kontakt även på telefon. Jag nås på mobilnummer 070-972 37 72.

Hälsningar

Leo Larsson

bokning@sundrefagelstation.se

FOTO: OLA WIZÉN

Örnvråken *Buteo rufinus* glider förbi över Digrans, i riktning mot Flisviken. 15 oktober 2011.

Ung pilgrimsfalk *Falco peregrinus* vid burgen den 20 september 2011.

Hemsidan och bloggen

Mycket glädjande har ett nytt inslag tillkommit på hemsidan. Det är ett bildgalleri som tagit form efter en betydande arbetsinsats av Tord Jeppsson. All heder för det, Todda!

Tyvärr tillåter inte tiden några fler större förändringar just nu men vi hoppas kunna utveckla hemsidan allt eftersom. Planer finns i första hand på att komplettera bildmaterialet bakåt i tiden genom att scanna in det äldre bildmaterialet från dia.

Om du inte har adresserna helt klara för dig:

Hemsidan: <http://www.sundrefagelstation.se>

Direkt till bloggen: <http://blogg.sundrefagelstation.se>

Vill fler ha Staingylpen digitalt?

Förra gången gick vi ut med erbjudandet att den som ville kunde få Staingylpen i form av ett PDF-dokument i stället för en utskrivna variant. Det var det många som nappade på, hela 35 personer, vilket motsvarade cirka 1/3 av utskicken. Därmed besparades vi från en annars betungande utgift. Senare har en knapp handfull medlemmar tillkommit genom att anmäla sig.

Förhoppningsvis kan detta goda och miljömedvetna förfarande öka och rent av vara här för att stanna. Så kontakta kassören om även *Du* är intresserad av att få den som PDF framöver!

Nästa Staingylpen

Vi siktar på att få ut nummer 2-2012 kring den 15 juli. Självklart kommer den att innehålla redovisningen av vårsången. Men om den kommer att innehålla något *mera* läsvärt kan faktiskt vara upp till just *Dig!*

Välkommen att skicka in, jag vill ha ditt manus **senast 15 juni**.

Redaktören

ola.wizen@telia.com

Material till Staingylpen

Det kan vara såväl ord som bild och omfattningen väljer du själv. Alla bidrag är högst välkomna. Innan du gör slag i saken kan det vara värt att tänka på nedanstående:

- ▶ Texten skall vara oformaterad – utan tabbar, indrag och liknande – och inte innehålla bilder, diagram och sådant som artikeln ska innehålla.
 - Den skickas antingen i ett Worddokument (doc-fil), Anteckningar (txt-fil) eller så skriver du direkt i mailet om det inte är så mycket.
- ▶ Bilder och illustrationer skickas alltid på sidan av som bifogade filer.
- ▶ Vill du ha in tabeller eller diagram ska de göras i Excel och inte i Word. Dessutom vill jag ha allt i separata filer för att kunna hantera det. Kontakta mig gärna innan du börjar! Kalkylblad i OpenDocument går inte.